

การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
INTERNAL CONTROL AFFECTING DISTRICT NON – FORMAL
AND INFORMAL EDUCATION CENTER RISK

สาคร ช่วยดำรงค์¹

ประเสริฐ อินทร์รักษ์²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การควบคุมภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ 2) ความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และ 3) การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความเสี่ยงและของศูนย์การศึกษานอกระบบ และศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีการควบคุมภายใน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยงและกิจกรรมการควบคุม อยู่ในระดับมาก สำหรับการควบคุมภายใน ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับ ปานกลาง
2. ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีระดับความเสี่ยง ทั้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล ความเสี่ยงด้านกระบวนการ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์ อยู่ในระดับน้อย
3. การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ คือ การควบคุมภายในด้านสารสนเทศและการสื่อสาร

Abstract

The purposes of this study were to find 1) the internal control of Non-formal and Informal Education district center, 2) the risk of Non-formal and Informal Education district center 3) the affecting of the internal control and the risk of Non-formal and Informal Education district center. The populations of this study were school administrator, head officer, community center teacher, and school committee. The questionnaire was an instrument for collecting the data. The statistics used for analysis the date were frequency (f), percentages (%), mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.) and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The findings were as follows:

1. The internal control of Non-formal and Informal Education district center as a whole was rated at a high level. When considering in each aspects, the environment control, risk evaluation and control activity were rated at a high level. While information and communication, and evaluation and follow up were rate at a moderate level.
2. The risk of Non-formal and Informal Education district center as a whole was rated at a moderate level. When considering in each aspects, the risk of good governance, the risk of procedure and the risk of

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

² อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

information technology were rated at moderate level, there was only the risk of strategy was rated at a low level.

3. The internal control affecting the risk of Non-formal and Informal Education district center in the information and communication aspect.

บทนำ

การบริหารงานขององค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างผลกำไร เพื่อการให้บริการประชาชน เป็นต้น ไม่ว่าจะกำหนดวัตถุประสงค์ไว้เช่นใดก็ตาม การบรรลุวัตถุประสงค์นั้นก็ต้องประสบกับความเสี่ยง (Risk) อยู่เสมออาจปรากฏในลักษณะที่แตกต่างออกไป เช่น นโยบายการเงิน ทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี การเมือง ความเสี่ยงเป็นภาวะคุกคาม ปัญหา อุปสรรคหรือการสูญเสียโอกาส ซึ่งจะมีผลทำให้องค์กรไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือก่อให้เกิดผลเสียหายต่อองค์กร ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติงาน การดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ประเด็นสำคัญในเรื่องเกี่ยวกับความเสี่ยง คือความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความเสี่ยงจะก่อให้เกิดโอกาสและนำไปสู่วินัยการได้ เช่น โครงการรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government) ถึงแม้ว่าจะมีความเสี่ยงเข้ามาเกี่ยวข้องค่อนข้างมากหากสามารถควบคุมความเสี่ยงได้จะช่วยก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงานและการให้บริการประชาชนอย่างมากความเสี่ยงเป็นเรื่องระหว่างองค์กรประกอบอย่างน้อย 2 ส่วน คือโอกาสที่น่าจะเกิดขึ้นของสิ่งที่ไม่พึงประสงค์กับผลกระทบที่ตามมา ประโยชน์ที่พึงได้จากการที่องค์กรมีการบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสมจะเป็นการสนับสนุนกลยุทธ์และแผนงาน ช่วยในการบรรลุจุดประสงค์ เข้าใจภัยคุกคามของโครงการการปฏิบัติงานในองค์กรมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้แน่ใจว่าอยู่ในภาวะควบคุมได้สนับสนุนให้มีการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ความเสี่ยงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลากับการปฏิบัติงานในกระบวนการงานด้านต่าง ๆ ในสถานศึกษาการบริหารความเสี่ยงอาจเป็นเรื่องที่ค่อนข้างใหม่สำหรับองค์กรต่างๆ ในประเทศไทย แต่ท่ามกลางสถานะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอนในปัจจุบัน องค์กรและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจึงหันมาให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยงองค์กรอย่างจริงจัง ดังเห็นได้จากการจัดให้มีแผนกหรือฝ่ายที่รับผิดชอบด้านความเสี่ยงขึ้นในองค์กร

อย่างเป็นรูปธรรม แต่เนื่องจากคนไทยยังไม่คุ้นเคยกับการบริหารความเสี่ยง และยังมีความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องกับความเสี่ยง โดยมักคิดว่าความเสี่ยงเป็นสิ่งที่จะต้องกำจัดให้หมดไป ทั้งที่แท้จริงแล้วหากมีการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ความเสี่ยงที่จะนำมาซึ่งรายได้หรือผลกำไรให้แก่องค์กรและหน่วยงาน

ระบบการควบคุมภายใน เป็นกลไกที่สำคัญและเป็นเครื่องมือในการบริหารงานในหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการในภาครัฐหรือเอกชนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ระบบการควบคุมภายในจะช่วยควบคุมหรือลดความเสี่ยงของหน่วยงานให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานและการจัดการของหน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ ในอดีตที่ผ่านมา การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ ได้มีการควบคุมภายในตามที่กระทรวงการคลังประกาศให้ใช้เป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งอาจอยู่ในรูปของกฎหมาย ระเบียบ ระบบบัญชี หนังสือสั่งการ และหนังสือตอบข้อหารือต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่การควบคุมด้านการเงินและบัญชี และการปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบหรือกฎเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนดไว้ ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการจัดการด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากด้านการเงินและบัญชีในหน่วยงาน จึงไม่สามารถสะท้อนภาพถึงผลการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงานได้ ระบบการควบคุมภายในที่ดี ควรเป็นระบบการควบคุมที่ครอบคลุมงานทุกด้านและสามารถสะท้อนภาพให้เห็นเป็นองค์รวมของหน่วยงานนั้นๆ การที่ระบบการควบคุมภายในของรัฐยังไม่ครอบคลุมทุกระบบงานอาจเป็นช่องทางรั่วไหลทำให้เกิดความเสียหายในหน่วยงานและการดำเนินงานไม่สัมฤทธิ์ผลทั้งนี้จากประสบการณ์ในภาครัฐ สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการกำหนดหน้าที่และมอบหมายงานในหน่วยงานไม่เหมาะสม การมอบหมายการปฏิบัติงานทั้งกระบวนการให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว การควบคุมสอบทานและการตรวจสอบยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ตลอดจนขาด

การประเมินและการบริหารความเสี่ยง ความเสี่ยงเป็นสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน (Uncertainty) อาจก่อให้เกิดผลลัพธ์ทั้งในเชิงบวกหรือเชิงลบได้ ถ้าสามารถบริหารความเสี่ยงอย่างถูกต้องแล้ว ความเสี่ยงจะก่อให้เกิดโอกาสและนำไปสู่ส่วนวัดกรรมหรือช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการดำเนินงานของส่วนราชการได้ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักและมุ่งมั่นที่จะวางระบบและพัฒนากระบวนการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้ทราบถึงเหตุการณ์ ความเสี่ยงที่สำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานตามเป้าหมายการจัดตั้งส่วนราชการและแผนปฏิบัติราชการในส่วนของการพัฒนาองค์กรซึ่งบุคลากรทุกคนจะต้องร่วมกันปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่กำหนดขึ้น รวมทั้งช่วยกันพัฒนาให้มีความทันสมัยและสามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กรที่ต้องถือปฏิบัติของทุกหน่วยงานในสังกัด จากการพิจารณายุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการรวมทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดความเสี่ยงให้ครอบคลุมความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยจำแนกไว้ 4 ประเภท ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงินและความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบ การประเมินความเสี่ยงโดยพิจารณาแต่ละปัจจัยเสี่ยงว่ามีโอกาสจะเกิดมากน้อยเพียงใด (Likelihood) และหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบ (Impact) ต่อองค์กรรุนแรงเพียงใดรวมทั้งจัดลำดับความเสี่ยงเพื่อพิจารณาว่า มีความเสี่ยงใดที่มีระดับความเสี่ยงสูงเกินกว่าจะยอมรับได้ ต้องนำมาจัดการเพื่อให้ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ความเสี่ยงที่ต้องนำไปดำเนินการบริหารความเสี่ยงในงบประมาณต่อไปเช่น บุคลากรมีความเสี่ยงในเรื่องการปฏิบัติงานในพื้นที่เสี่ยงภัย การสร้างและพัฒนาผู้เชี่ยวชาญในการกำหนด TOR การเชื่อมโยงการทำงานระบบเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพและให้ความสำคัญต่อการรักษาความปลอดภัยของอาคาร

สถานที่ราชการ การบริหารความเสี่ยงเป็นที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการนำมาใช้ในหน่วยงานเป็นปีแรก การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี แผนบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการได้วิเคราะห์ความเสี่ยงให้เชื่อมโยงและตอบสนองกับแผนปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งความเสี่ยงส่วนใหญ่เป็นความเสี่ยงพื้นฐานที่เกิดจากการวิเคราะห์กระบวนการงานปกติของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการทำให้การบริหารความเสี่ยงในปีแรกอาจไม่ครอบคลุมแผนงาน โครงการที่ดำเนินการตามแผนปฏิบัติราชการได้ทั้งหมด จึงต้องนำประเด็นดังกล่าวมาพิจารณาเพื่อปรับปรุงแผนบริหารความเสี่ยงให้บรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และแผนปฏิบัติราชการในงบประมาณต่อไป โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM) ในการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากรทุกคนของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้เห็นความสำคัญของการบริหารความเสี่ยงและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนบริหารความเสี่ยงของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้เกิดประสิทธิผลอันจะนำมาซึ่งการบรรลุเป้าหมายขององค์กรมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของความเสี่ยงจึงได้มีการจัดทำระบบความเสี่ยงของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อปัจจัยและควบคุมกิจกรรมรวมทั้งกระบวนการดำเนินการต่างๆ โดยลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหาย เพื่อให้ระดับของความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้และตรวจสอบได้อย่างมีระบบโดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และตามมติคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการตามข้อเสนอของกระทรวงการคลังให้จัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบประจำกระทรวงเพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลระบบการควบคุม

ภายในเพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบภายในให้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมติดตามการใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน/โครงการต่าง ๆ และให้จัดตั้งกลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกระทรวงเพื่อทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการและหน้าที่ผู้ตรวจสอบภายในของกระทรวง โดยมุ่งเน้นการตรวจสอบงานโครงการที่มีความสำคัญหรือที่มีความเสี่ยงสูง หรือที่มีสัญญาณบ่งชี้ว่าอาจมีความเสียหายเกิดขึ้น โดยประสานแผนการตรวจสอบกับหน่วยตรวจสอบภายในระดับกรม เพื่อให้การตรวจสอบมีขอบเขตงานที่ กว้างขวางและไม่ซ้ำซ้อนกัน

ปัญหาของการวิจัย

ศูนย์การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีการดำเนินงานแต่ละสถานศึกษาแตกต่างกัน การปฏิบัติงานตามภารกิจเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมอบหมายซึ่งไม่สอดคล้องกันคือสถานศึกษามีบุคลากรน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับงานที่ได้รับมอบหมาย บางสถานศึกษามีข้าราชการน้อยหรือไม่มีข้าราชการเลย ส่วนใหญ่เป็นพนักงานราชการและลูกจ้างชั่วคราว บุคลากรลาออกบ่อย บุคลากรที่ได้รับการพัฒนามีการย้ายงานที่ตนเองปฏิบัติหรือลาออกไปปฏิบัติงานที่อื่น หรือเข้ามาปฏิบัติงานช่วงที่ไม่มีกรอบรมให้ความรู้ด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ยึดรูปแบบการปฏิบัติงานแบบเดิม ๆ ซึ่งไม่ถูกด้วยระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การดำเนินงานขาดการติดตามผลและประเมินผลความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกกิจกรรมทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ทำให้ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้และไม่เป็นตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา ดังนั้นจำเป็นต้องมีการควบคุมภายในสถานศึกษาเพื่อไม่ให้ความเสี่ยงเกิดขึ้น หรือควบคุมให้เกิดขึ้นน้อยลง สภาพปัญหาด้านเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอมี ICT เพื่อจัดการเรียนการสอนหรือให้บริการการเรียนรู้ไม่เพียงพอ

กับความต้องการของผู้เรียนและประชาชนผู้รับบริการ บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานจัดหาหนังสือเรียนบุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจในกฎระเบียบ ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และช่องทาง ในการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารสู่ภายนอกองค์กร รวมทั้งการสื่อสารภายในองค์กรบุคลากรมีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมไม่มีการพัฒนาองค์กร ไม่มีการกำหนดแนวทางขั้นตอนการดำเนินงาน การมอบหมายงานไม่ชัดเจน ไม่มีการถ่ายทอดตัวชี้วัดลงสู่ระดับบุคคล ไม่มีการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน บุคลากรไม่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นอย่างเพียงพอและทันเหตุการณ์ ไม่ได้นำแผนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไปสู่การปฏิบัติ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการควบคุมภายในสถานศึกษาแต่ละประเภทมีกระบวนการจัดการศึกษาและจุดเน้นที่แตกต่างกัน บุคลากรไม่มีความรู้เพียงพอในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ไม่ได้นำผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมารวบรวมและเผยแพร่ไม่ได้กำหนดแนวทางในการทำงานร่วมกัน บุคลากรมีไม่เพียงพอ ขาดความรู้และความชำนาญในการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบไม่เห็นความสำคัญและไม่ได้ติดตามการรายงานผลของเครือข่าย บุคลากรขาดความรู้ ไม่มีแผนฉุกเฉินที่เป็นระบบและครอบคลุมระบบสารสนเทศ ไม่มีการติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันไวรัสการกำหนดสิทธิการใช้ข้อมูลไม่ครอบคลุมทุกระบบสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้จำแนกความเสี่ยงไว้ 4 ประเภท ได้แก่ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงินและความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบ

การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดทฤษฎีของนักการศึกษาและของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน มาประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยที่จะศึกษาการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบการควบคุมภายในของศูนย์การศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
2. เพื่อทราบความเสี่ยงของศูนย์ศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
3. เพื่อทราบการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความ
เสี่ยงของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอ

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของ
การวิจัย โดยศึกษาองค์ประกอบการควบคุมภายในภาค
ราชการของกรมบัญชีกลาง กำหนดไว้ 5 องค์ประกอบ คือ
1) สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) 2)
การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) 3) กิจกรรมการ
ควบคุม (Control Activities) 4) สารสนเทศและการสื่อสาร
(Information and Communication) 5) การติดตามและ
ประเมินผล (Monitoring and Evaluation) สำหรับความเสี่ยง
ได้ยึดการกำหนดความเสี่ยงของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้กำหนดไว้ 4
ประเภท คือ 1. ความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์ 2. ความเสี่ยงด้าน
ธรรมาภิบาล 3. ความเสี่ยงด้านกระบวนการ 4. ความเสี่ยง
ด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความ
เสี่ยงของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอมียุทธศาสตร์เพื่อทราบการควบคุมภายใน
ของศูนย์ศึกษานอกระบบและศูนย์การศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอ เพื่อทราบความเสี่ยงของศูนย์ศึกษานอก
ระบบและศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และเพื่อทราบ
การส่งผลของการควบคุมภายในและความเสี่ยงของศูนย์
ศึกษานอกระบบและศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive
Research) โดยใช้บุคลากรของศูนย์ศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ กลุ่มทำเงินถิ่นแม่กลอง

เป็นกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ
ขั้นตอนดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย รายละเอียด
ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียด
ขั้นตอนดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอน มีดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการ เป็นการศึกษาข้อมูลจาก
เอกสาร ตำรา เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและต่างประเทศและจาก
อินเทอร์เน็ต ข้อมูลเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อ
ความเสี่ยงของศูนย์ศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัยอำเภอ นำผลที่ได้จากการศึกษามาจัดทำโครงร่าง
งานวิจัยแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำมาแก้ไขข้อบกพร่อง
ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเสนอขออนุมัติโครงร่าง
งานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย เป็นการนำ
เครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ
พิจารณา แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข หลังจากนั้น จึงนำ
เครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากร ที่ไม่ใช่ตัวอย่างใน
การศึกษานี้จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพ โดย
วิธีการหาความเชื่อมั่นนำเครื่องมือที่ได้จากการหาความ
เชื่อมั่นแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาหลังจากนั้น
นำเครื่องมือไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง หลังจาก
รวบรวมข้อมูล ได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและ
ความครบถ้วนของเครื่องมือ แล้วจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อแปลผลต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นการ
เสนอร่างรายงานผลการวิจัยเสนอคณะกรรมการผู้ควบคุม
วิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข
ข้อบกพร่องตามที่คณะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
เสนอแนะ จัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อ

บัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขออนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการจบการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงานและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ครู ศรช.) คณะกรรมการสถานศึกษา ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดราชบุรี จำนวน 10 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดนครปฐม จำนวน 7 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 แห่งและศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 13 แห่ง รวม 40 แห่ง จำนวน 837 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มงาน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ครู ศรช.) คณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มทำเงินถิ่นแม่กลอง ประกอบด้วย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดราชบุรี จำนวน 10 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดนครปฐม จำนวน 7 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 แห่ง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 13 แห่ง รวม 40 แห่ง จำนวน 265 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ตามสัดส่วนของกลุ่มประชากร ยกเว้นผู้บริหารสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบให้ (forced choice)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมภายในในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ตามแบบสอบถามการประเมินผลระบบการควบคุมภายในของกรมบัญชีกลาง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์เครื่องมือจากการระบุเหตุการณ์และประเมินความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์ ความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความเสี่ยงด้านกระบวนการ จากคณะทำงานบริหารความเสี่ยงของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความเสี่ยงในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแบบปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากประชากร เพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และได้ข้อมูลตามความเป็นจริง ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร แจกไปยังศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้ตอบแบบสอบถามเพื่ออธิบายจุดมุ่งหมายและความสำคัญของการวิจัย
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%)
2. การวิเคราะห์ระดับการควบคุมภายใน ระดับความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์การควบคุมภายในส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

ในการนำเสนอผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ” ผู้วิจัยแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 240 คน สามารถจำแนกตามข้อมูลทั่วไป ได้ดังนี้ เป็นเพศชายจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 49.20 เป็นเพศหญิง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 50.80 มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 มีอายุระหว่าง 51 ปีขึ้นไป จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 มีประสบการณ์การทำงาน กศน. ระหว่าง 1 – 5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 มีประสบการณ์การทำงาน กศน. ระหว่าง 6 – 10 ปี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.20 มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 9.60 มีประสบการณ์การทำงาน 16 ปีขึ้นไป จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 82.90

ตอนที่ 2 ระดับการควบคุมภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ พบว่า มีการควบคุมภายใน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพแวดล้อมการควบคุม การประเมินความเสี่ยง และกิจกรรมการควบคุม อยู่ในระดับมาก สำหรับการควบคุมภายใน ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร และด้านการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ระดับความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีระดับความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเสี่ยงด้านธรรมาภิบาล ความเสี่ยงด้านกระบวนการ ความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความเสี่ยงด้านยุทธศาสตร์ อยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์การควบคุมภายในที่ส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ พบว่า สภาพแวดล้อมการควบคุมมีความสัมพันธ์กับการประเมินความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการควบคุม สารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยง กิจกรรมการควบคุม มีความสัมพันธ์กับสารสนเทศและการสื่อสาร การติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยง สารสนเทศและการสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับการติดตามและประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยง การติดตามและประเมินผล มีความสัมพันธ์กับสารสนเทศและการสื่อสาร

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการควบคุมภายในและความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมพบว่าผู้บริหารควรให้ขวัญและกำลังใจในปฏิบัติงานของ

บุคลากร มีความถี่สูงสุด รองลงมาคือ ควรมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานและลำดับสุดท้ายคือเห็นควรควบคุมระบบการเบิกจ่ายเงินงบประมาณให้เป็นไปตามแผน

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. การควบคุมภายในของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ผลการศึกษา พบว่า ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีการควบคุมภายในอยู่ในระดับมาก ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีนโยบายให้หน่วยงานและสถานศึกษาทุกระดับในสังกัดตระหนักถึงความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงาน และให้ดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน หน่วยงานที่อยู่ระดับเหนือกว่า เช่น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค ตลอดจนกลุ่มงานต่าง ๆ ในสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คอยหมั่นติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เป็นระยะ ๆ เพื่อป้องกันความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น นอกจากนั้น สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ยังจัดให้มีหน่วยตรวจสอบภายใน เพื่อตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด นอกจากนี้ยังมีจัดการอบรมให้บุคลากรทุกระดับในแต่ละปีเป็นประจำ จึงส่งผลให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอตระหนักในเรื่องนี้ มีการควบคุมภายในอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับผลการศึกษาของปาริชาติ อุ่นเรือน ได้วิจัยเรื่องการประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 มีผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการ

ควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) ด้านสภาพแวดล้อมการควบคุมพบว่า มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในด้านการเงินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบัญชีและด้านการพัสดุมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินความเสี่ยงพบว่า มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในด้านการเงินอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการบัญชีและด้านการพัสดุมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในอยู่ในระดับมาก ด้านกิจกรรมการควบคุมพบว่ามีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายใน ทั้งด้านการเงิน ด้านการบัญชี และด้านการพัสดุอยู่ในระดับมาก ด้านสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า มีการปฏิบัติตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในทั้งด้านการพัสดุอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการเงินและด้านการบัญชีมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในอยู่ในระดับมาก ด้านการติดตามและประเมินผลพบว่ามีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านการบัญชี และด้านการพัสดุอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของฉรินทร์ ชำนาญดู ที่ได้ศึกษา วิจัยเรื่อง การบริหารการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอท่ามะกา จำนวน 48 โรงเรียน ผลการศึกษาพบว่าการบริหารการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี และสอดคล้องกับจินดารัตน์ วงศ์เงิน ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการควบคุมภายในด้านการประเมินความเสี่ยงงานจัดซื้อจัดจ้าง กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า งานจัดซื้อจัดจ้าง มีปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดจากการดำเนินงานและบุคลากร ซึ่งการดำเนินงานเป็นไปตามนโยบายของผู้บริหาร ในด้านการกำหนดความต้องการ วิธีการจัดซื้อจัดจ้างส่วนใหญ่ใช้วิธีตกลงราคาและวิธีสอบราคา นอกจากนี้บุคลากรยังมีความรู้ความเข้าใจในกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติ และประสบการณ์ ค่อนข้างน้อย เนื่องจากระยะเวลาในการปฏิบัติงานอยู่ในช่วง 2 ปีหรือน้อยกว่าเพื่อเป็นการพัฒนาและลดความสูญเสียในการดำเนินงานจัดซื้อจัดจ้าง

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านกฎ ระเบียบ และสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อลดความเสี่ยงการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการจัดซื้อจัดจ้างให้มีความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้

2. ความเสี่ยงของศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพบว่ามีศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีระดับความเสี่ยงโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานตามภารกิจของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ได้มอบหมายกับอัตรากำลังด้านบุคลากรของสถานศึกษาของแต่ละสถานศึกษาไม่มีความสมดุลกัน คือ ปริมาณบุคลากรน้อยแต่ปริมาณงานมีมาก กล่าวคือ ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอแต่ละแห่ง จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และงานอื่นๆ ที่ได้มอบหมายแต่บุคลากรของสถานศึกษาหรือศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีข้าราชการไม่เกิน 1 - 2 คน รวมผู้บริหาร บุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ ส่วนใหญ่เป็นพนักงานราชการ และตามกรอบอัตรากำลังแต่ละศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอมีได้ไม่เกิน 2 คน นอกจากนั้นก็เป็นลูกจ้างชั่วคราว ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่มีความมั่นคงในชีวิต เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและความมั่นคงของชีวิต บุคลากรดังกล่าวมีการสลับสับเปลี่ยนงาน และลาออกบ่อย จึงต้องหาคนใหม่มาแทน ซึ่งมีบางช่วงและบางโอกาส บุคลากรที่มาปฏิบัติงานใหม่ ยังไม่มีการอบรมให้ความรู้ด้านต่าง ๆ เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ จึงส่งผลความเสี่ยงเพิ่มขึ้น ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิฑูรย์ สมโต ได้วิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการของธนาคารกรุงไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าธนาคารกรุงไทยมี

กระบวนการและวิธีการบริหารความเสี่ยงอยู่ในระดับเครื่องครัด ผลการวิจัยของสุเมธ ทาวิชัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ในเขตภาคเหนือ ผลการศึกษาพบว่าธนาคารส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับมาก

3. การควบคุมภายในส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพบว่าการควบคุมภายในด้านสารสนเทศและการสื่อสารส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ทั้งนี้เนื่องจากสารสนเทศและการสื่อสาร หมายถึง ข้อมูลที่เป็นความรู้ หลายคนพูดว่าการทำงานผิดพลาดแต่ละครั้งหรือที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งนั้นเนื่องมาจากไม่รู้ ทำไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ไม่มีเจตนาทำให้เสียหาย ซึ่งก็มีความเป็นไปได้ เนื่องจากศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เป็นหน่วยงานของรัฐ ที่ดำเนินการได้ด้วยอาศัยงบประมาณ จะจัดอบรมให้ความรู้บุคลากรใหม่ ต้องรองบประมาณในการดำเนินการจัด แต่งานต้องปฏิบัติไปพลาง ๆ ก่อน ชนิดลองผิดลองถูกหรือปฏิบัติไปศึกษาไป และบางครั้งก็ปรึกษาผู้ที่อยู่มาก่อน สื่อสารกันไปรู้เรื่อง ไม่เข้าใจ ก็เป็นไปได้จึงทำให้การควบคุมภายในด้านสารสนเทศและการสื่อสารส่งผลต่อความเสี่ยงของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยเหตุว่าการสื่อสารของบุคลากรผิดพลาด หรือถูกบิดเบือนทำให้ทางราชการเสียหาย การสื่อสารจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารต้องจัดให้มีขึ้น การสื่อสารภายในหน่วยงานที่ชัดเจน จะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ เจ้าหน้าที่ทุกคน ต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนอย่างชัดเจนและทันกาล ทั้งจากภายในหรือภายนอกหน่วยงาน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดกับหน่วยงาน เช่น นโยบายของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายใหม่ ๆ การกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งงานต้องชัดเจน บุคลากรทุกคนต้องเข้าใจถึงบทบาทที่เกี่ยวข้องกับงานของตนและของผู้อื่น รวมทั้งให้ความร่วมมือในการ

ปฏิบัติตามระบบการควบคุมที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาวิจัยของกุลนันท์ ก้วพิสมัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการควบคุมภายในของธุรกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่าผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดมีการบริหารการควบคุมภายใน อยู่ในระดับ มาก ซึ่งข้อสนเทศนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริม และให้ความสำคัญในการพัฒนา ปรับปรุงระบบการบริหาร การควบคุมภายในซึ่งสามารถช่วยเป็นข้อสนเทศสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนเป็นข้อมูลที่สามารถนำไปปรับใช้กับหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชนนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบการ บริหารการควบคุมภายในให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรสร้างความตระหนัก และความสำคัญ เกี่ยวกับการควบคุมภายในให้แก่บุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
2. ควรสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรเห็นความสำคัญของ ความเสี่ยงที่พัวพันในหน่วยงานของตนเอง
3. ควรสร้างความตระหนักและให้ความสำคัญกับ ความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับการควบคุมภายในของศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอทุก จังหวัด เพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมภายในและป้องกัน ความเสี่ยง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับองค์ประกอบของการ ควบคุมภายใน
2. ควรศึกษาเชิงคุณภาพในเรื่องการบริหารความเสี่ยง
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการควบคุมภายใน
4. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพ สารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารความเสี่ยง
5. ควรศึกษาความเสี่ยงที่สัมพันธ์กับการควบคุมภายใน ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอทุกจังหวัด

เอกสารอ้างอิง

- กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง. แนวปฏิบัติการ ตรวจสอบภายในการประเมินความเสี่ยง เพื่อวางแผนการตรวจสอบ. เอกสารประกอบการ เสวนาการบริหารความเสี่ยงของจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 3 พฤษภาคม 2550.
- กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551. ม.ป.ท., 2551.
- กุลนันท์ ก้วพิสมัย. การบริหารการควบคุมภายในของ ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัญชี มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2549.
- คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน. การนำมาตรฐานการควบคุมภายในไป ใช้ในเชิงปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท, 2544.
- จินดารัตน์ วงศ์เงิน. การควบคุมภายในด้านการประเมิน ความเสี่ยงงานจัดซื้อจัดจ้าง กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดเชียงราย วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2550.
- ชูศักดิ์ หงส์มาลา. สภาพการบริหารงานพัสดุตาม มาตรฐานการควบคุมภายในของสำนักงานการ ตรวจเงินแผ่นดินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์, 2548.
- ฉรินทร์ ชำนาญดู. การบริหารการควบคุมภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2548.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญาปรัชญาดุษฎี บัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.

- ปาริชาติ อุ่นเรือน. การประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานระบบการควบคุมภายในด้านการเงิน การบัญชีและการพัสดุของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 4. ปริญญานิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2551.
- พะยอม สาสกุล. ความคิดเห็นในการติดตามประเมินผลการควบคุมภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2550.
- วิฑูรย์ สมโต. การบริหารความเสี่ยงด้านปฏิบัติการของธนาคารกรุงไทยในจังหวัดเชียงใหม่. ปริญญานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, 2551.
- วีระบุตธ งามล้วน. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดระบบควบคุมภายในตามมาตรฐานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ตามทัศนะของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1. ปริญญานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2550.
- ยุพา วิเศษสร. การประเมินระบบควบคุมภายในของมหาวิทยาลัยแม่โจ้. ปริญญานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.
- สุเมธี ทาวิชัย. การบริหารความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ในเขตภาคเหนือ. ปริญญานิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- สุริย์พร เสงสะ. ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา การเงินบัญชี และพัสดุโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองของ เขต 1. ปริญญานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต, 2550.
- อริป วัลไพจิตร. ความคิดเห็นของข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่อระบบการควบคุมภายใน. ปริญญาคิดปะศาสนศตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร สาขาวิชารัฐศาสตร ภาควิชารัฐศาสตร และรัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร, 2549.
- Charoenying, Jessada Chor. Internal Control: Management Tool [online]. Accessed 25 september 2552. Available from home.dsd.go.th/pmqa/DSD-IPA/data/1.InternalControl.pp
- John W.Best, Research in Education. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall Inc, 1970.
- Lee J.Cronbach. Essentials of psychological testing. 4th ed. New York : Harper & Row Publishers, 1984.
- Rensis Likert. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ฉบับปรับปรุงใหม่ล่าสุด). พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.

